

Briselē, 2026. gada 11. maijā
(OR. en)

9128/26

**Starpiestāžu lieta:
2025/0412(NLE)**

ENV 488
CLIMA 256
SOC 250
ENER 241
ECOFIN 605
COMPET 557
RECH 215
EDUC 154
CULT 69

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Temats: Padomes Ieteikums par Jauno Eiropas "Bauhaus"

Pielikumā ir izklāstīts Padomes Ieteikums par Jauno Eiropas "Bauhaus", kuru Padome pieņēma 4171. sanāsmē 2026. gada 11. maijā.

PADOMES IETEIKUMS

par Jauno Eiropas “Bauhaus”

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. un 192. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Jaunā Eiropas “Bauhaus” (JEB) mērķis ir īstenot pāreju uz tīru enerģiju un tīras rūpniecības kursu, šajā sakarā īstenojot reālus projektus, kas atbalsta apkaimju pārveidi un ikdienas dzīvi uzlabo ar risinājumiem, kuros ilgtspēja un pieejamība cenas ziņā apvienota ar labu projektēšanu, augstas kvalitātes arhitektūru, iekļautību, pieklūstamību, un kas uzlabo inovāciju industriālajās ekosistēmās, lai tādējādi atraisītu konkurētspēju, vienlaikus respektējot un veicinot Eiropas daudzveidīgās vietas, kultūras mantojumu un kultūras daudzveidību. Veicinot līdzradīšanu ar vietējām kopienām, ieinteresētajām personām un uzņēmumiem, šī iniciatīva veicina tādu risinājumu ieviešanu, kuri ir pielāgoti sabiedrības un vides vajadzībām un kurus atbalsta plašs iedzīvotāju loks, un kurus turklāt var atkārtot un paplašināt līdzīgos kontekstos visā ES.

- (2) Eiropas Komisija 2021. gadā pieņēma paziņojumu ¹, kurā izklāstīta JEB koncepcija un mērķi un norādīts, ka JEB pamatā ir trīs nedalāmas vērtības (ilgtspēja, iekļautība un estētika) un trīs principi (daudzlīmeņu iesaiste, līdzdalības pieeja un starpdisciplināritāte).
- (3) Gan Eiropas Parlaments ², gan ES dalībvalstis ³ ir izrādījušas atbalstu JEB, un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja ⁴ un Eiropas Reģionu komiteja ⁵ ir sniegušas pozitīvu atzinumu par šo iniciatīvu.
- (4) Piecos gados JEB ir izveidojis stabilu, uz dalību balstītu kopienu ⁶, kurā ir gandrīz 2000 vietējo un starptautisko organizāciju, sākot ar bezpeļņas organizācijām un kultūras struktūrām un beidzot ar publiskām iestādēm un uzņēmumiem. Jau ir atbalstīti vairāk nekā 700 projekti. Daudz gadu finanšu shēmā (DFS) 2021.–2027. gadam JEB ir atvēlēti 1,4 miljardi EUR. Lielāko daļu finansējuma nodrošina kohēzijas politika (vairāk nekā 840 miljoni EUR) un pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” (vairāk nekā 530 miljoni EUR). Citu ES programmu (*LIFE*, Vienotā tirgus programma, programma “Digitālā Eiropa” un *COSME*) devums ir aptuveni 26 miljonu EUR liels.

¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jaunais Eiropas “Bauhaus” ([COM\(2021\) 573](#)).

² Sk. Eiropas Parlamenta 2022. gada 14. septembra rezolūciju par Jauno Eiropas “Bauhaus” ([2021/2255\(INI\)](#)). Turklāt Eiropas Parlaments ir atbalstījis iniciatīvu ar sagatavošanas darbību (“Jaunā Eiropas “Bauhaus” zināšanu pārvaldības platforma”) un izmēģinājuma projektu (“Jaunā Eiropas “Bauhaus” vietējo un reģionālo projektu stimulēšana”).

³ Sk. Padomes secinājumus par kultūru, augstas kvalitātes arhitektūru un būvēto vidi kā Jaunā Eiropas “Bauhaus” iniciatīvas galvenajiem elementiem ([14534/21](#)).

⁴ Sk. <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/new-european-bauhaus>.

⁵ Sk. <https://web.cor.europa.eu/ea/News/Pages/CoR-members-adopt-McCarthy's-opinion-on-the-New-European-Bauhaus.aspx>.

⁶ Sk. [Kopiena ir Jaunā Eiropas “Bauhaus” kodols – Jaunais Eiropas “Bauhaus”](#).

- (5) Eiropas Komisijas politiskajās pamatnostādņēs 2024.–2029. gadam ⁷ JEB ir daļa no Komisijas vispārējā mērķa “Atbalsts cilvēkiem, mūsu sabiedrības un sociālā modeļa stiprināšana”, kura nolūks ir apvienot ilgtspēju ar iekļaušanu un pieejamību cenas ziņā un radošumu ar inovāciju. JEB kopienas paplašināšana palīdzētu sasniegt šo mērķi un nodrošinātu, ka attiecīgās ieinteresētās personas var sniegt efektīvu ieguldījumu.
- (6) JEB vērtības un principi var palīdzēt Eiropai virzīties uz konkurētspējīgāku, apnitīgāku un ilgtspējīgāku nākotni. Integrējot JEB vērtības esošajās valsts, reģionālajās, vietējās un pilsētu stratēģijās, kas vērstas uz būvēto vidi, dalībvalstis var pāreju uz tīru enerģiju un digitālo pārkārtošanos pārvērst reālās iespējās iedzīvotājiem un uzņēmumiem visā Eiropā. Stiprinot pētniecību un inovāciju, rūpniecisko izcilību, prasmes, kultūru un radošumu, JEB var palīdzēt radīt noturīgas vērtības ķēdes un kvalitatīvas darbvietas visā Eiropā, tādā veidā panākot, ka pāreja uz tīru enerģiju veicina Eiropas konkurētspēju pasaulē, ilgtspējīgu attīstību un stratēģisko autonomiju, vienlaikus saglabājot atvērtu ekonomiku. Tomēr šādas integrācijas un iestrādes tempi pašlaik Savienībā ir atšķirīgi, un tā rezultātā ieinteresēto personu un iestāžu iespējas, jo īpaši vietējā līmenī, nav visur vienādas. Dalībvalstis var balstīties uz esošo daudzlīmeņu un starpnozaru pārvaldības labo praksi. JEB vērtību un principu integrēšana attiecīgajās rīcībpolitikās, tostarp, izmantojot valstu arhitektūras politikas un digitālās telpiskās plānošanas rīkus, un finansēšanas instrumentos valsts, reģionālā un vietējā līmenī var atbalstīt apkaimju pārveides atjaunošanu un stiprināt apkaimju sociālo struktūru, kā arī veicināt minēto vērtību un principu piemērošanu būvētajai videi un attiecīgajām nozarēm.

⁷ Sk. [Eiropas Komisijas prioritātes 2024.–2029. gadam](#).

- (7) Dalībvalstu rīcībā ir vairāki instrumenti, kuri tām ļauj savos ēku renovācijas un būvniecības plānos, teritoriālās attīstības plānos, klimata pārmaiņu plānos, kā arī valsts arhitektūras politikā un citos valsts vai ES plānos un stratēģijās saskaņā ar valstu kompetencēm un ilgtspējīgas attīstības pārvaldības struktūrām iestrādāt JEB vērtības un principus, kas veicina ilgtspējīgu, cenas ziņā pieejamu, iekļaujošu, pieklūstamu, estētiski vērtīgu, kvalitatīvu un klimatam pielāgotu būvēto vidi ⁸. Ar minētajiem rīkiem varētu JEB mērķu integrēšanu un iekļaušanu atbalstīt, izmantojot integrētu pieeju, kas novērš paralēlu struktūru izveidi, un veicināt sinerģijas starp dažādiem mērķiem, piemēram, energoefektivitāti un dekarbonizāciju, oglekļa uzglabāšanu, klimatnoturību, pilsētu zaļo infrastruktūru, aprites ekonomiku, ilgtspējīgu mobilitāti, ūdensresursu noturību, pieejamību cenas ziņā, ilgtspēju un pieklūstamību, jo īpaši saistībā ar apkaimju atjaunošanu un vietējo un pilsētu centru stiprināšanu, vienlaikus ņemot vērā kultūras mantojumu.
- (8) Pastāv skaidra iespēja izmantot JEB vērtības un resursus, lai veicinātu resursu apritīgāku un efektīvāku izmantošanu būvētajā vidē. Tas izceļ nepieciešamību īstenot uz pietiekamību vērstas telpiskās plānošanas stratēģijas, kā arī panākt efektivitātes uzlabojumus. Pašlaik ēku būvniecībai, izmantošanai un renovācijai tiek tērēti ievērojami energoresursi un minerālresursi, un tas veido 42 % no kopējā enerģijas patēriņa, 35 % no siltumnīcefekta gāzu emisijām, 50 % no visas materiālu ieguves un 35 % no ES kopējā atkritumu radīšanas apjoma ⁹. Šīs darbības turklāt veicina ūdens patēriņu un pastiprina gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, trokšņa piesārņojumu, zemes izmantojuma maiņu un degradāciju, pārtuksnešošanās procesus, augsnes noslēgšanu, biodaudzveidības zudumu un pilsētu teritoriju izplešanos, ko nepieciešams ierobežot līdz minimumam.

⁸ Piemēram, Eiropas plāns cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, nacionālie ēku renovācijas plāni, teritoriālie taisnīgas pārkārtošanās plāni, sociālie klimata plāni, vietējie siltumapgādes un aukstumapgādes plāni, aprites ekonomikas plāni un tādas iniciatīvas kā pilsētu klimata līgumi, ilgtspējīgas enerģētikas un klimatrīcības plāni, ES pilsētprogramma un ES programma pilsētām.

⁹ Sk. EVA ziņojumu "[Addressing the environmental and climate footprint of buildings](#)", 2024.

- (9) Ņemot vērā savu 2050. gada klimatneitralitātes mērķrādītāju, ES ir pieņēmusi vairākus tiesību aktus, kuru mērķis ir samazināt ēku vidisko un klimatisko pēdu visā to aprites ciklā. Tos papildina dažādas nelegislatīvas rīcībpolitikas iniciatīvas, sākot no aprēķinu metodēm un rīkiem līdz rūpniecības ceļiem, plāniem, stratēģijām un finansējumam, tostarp dokuments “Atbalsts aprites cikla pieejām Eiropas ēku dekarbonizācijai”, kuru Komisija publicēja 2026. gada martā ¹⁰, biroju un dzīvojamo ēku ilgtspējas pamatrādītāju vienotais satvars ¹¹ un noteikumi par ES budžeta izdevumu saskaņošanu ar būtiska kaitējuma nenodarīšanas kritērijiem ¹². Šie instrumenti un ES Bioekonomikas stratēģija ¹³ palīdz pārvarēt šķēršļus ienākšanai tirgū un atbalsta pirms tirgu izveidi mazoglekļa, apritīgiem, tīriem un biobāzētiem būvmateriāliem un tīrām tehnoloģijām, tādējādi atbalstot ilgtspējīgus uzņēmējdarbības modeļus, ilgtspējīgas un noturīgas industriālās ekosistēmas, darbvietas un vērtības radīšanu ES.
- (10) JEB projekti uzlabo būvniecības, ūdensresursu un ilgtspējīgu bioekonomikas nozaru konkurētspēju un inovācijas priekšrocības, šajā nolūkā radot zināšanas, prototipējot un paplašinot tehnoloģijas dekarbonizētai, apritīgai un dabai labvēlīgai projektēšanai, tostarp, izmantojot vietējās zināšanas par līdzaspastāvēšanu ar dabu un optimizējot būvniecības metodes, nosakot standartus un samazinot izmaksas, lai radītu inovatīvu materiālu un netoksisku, videi nekaitīgu, ilgtspējīgu un izturīgu materiālu tirgus un tādējādi atbalstītu resursefektīvu, rentablu un inovatīvu izaugsmi, vienlaikus nodrošinot ierobežoto dabas resursu izmantošanu ilgtspējīgā veidā.

¹⁰ [Komisijas dienestu darba dokuments “Atbalsts aprites cikla pieejām Eiropas ēku dekarbonizācijai” \(SWD\(2026\) 93 final\).](#)

¹¹ Sk. [Level\(s\)](#).

¹² Sk. [Eiropas Komisijas Tehniskos norādījumus Sociālā klimata fondam par būtiska kaitējuma nenodarīšanas principa piemērošanu](#) un [ES Taksonomijas regulu un tās deleģētos aktus](#), kuros iekļauti noteikumi par ēku vidiskās pēdas mazināšanu.

¹³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES bioekonomikas konkurētspēja un ilgtspēja: stratēģiskais satvars” ([COM/2025/960](#)).

- (11) Būvētās vides – ēku, pilsētu un lauku ainavu, sabiedrisko vietu, koplietošanas zonu, zaļo zonu un infrastruktūras – efektīvāka un apritīgāka izmantošana palīdzēs esošo ēku fondu pielāgot cilvēku vajadzībām telpas, savienojamības un piekļūstamības ziņā, tostarp, izmantojot digitālus teritoriju plānus, un vienlaikus nepārkāpt planētas iespēju robežas. Ja par prioritāti nosaka efektīvu būvētās telpas izmantošanu ar renovāciju vai pārjaunošanu ¹⁴, nevis nevajadzīgu nojaukšanu un būvēšanu no jauna, kā arī jaunu sociālo praksi, tiek radīts ievērojams potenciāls samazināt ēku fonda vidisko un klimatisko pēdu ¹⁵, nodrošināt kvalitatīvus, cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus mājokļus visiem, aizsargāt biodaudzveidību un atjaunot dabu, novērst zemes degradāciju un, ja iespējams, palēnināt pilsētu teritoriju izplešanos un augsnes noslēgšanu, tostarp, atkalizmantojot degradētas teritorijas, kā arī veicināt ilgtspējīgu mobilitāti, sociālo kohēziju un pieņemšanu un vienlaikus aizsargāt un iekļaut kultūras mantojumu kā dzīves apstākļu un mājokļu ekonomiskās un sociālās kohēzijas elementu. Neapdzīvotu ēku izmantošana, jo īpaši lauku apvidos, veicina reaktivāciju, novērš iedzīvotāju skaita samazināšanos un padara pievilcīgākus pilsētu centrus.

¹⁴ “Pārjaunošana” ietver telpas, plāna vai funkcijas maiņu uz jaunu lietojumu, kuru renovācija parasti neaptver un kurš ir saskaņā ar [Eiropas Standartizācijas komitejas \(CEN\) noteiktajiem standartiem](#).

¹⁵ Pamatojoties uz šādiem Komisijas pētījumiem: [Biroju pārveidošana par cenas ziņā pieejamiem mājokļiem](#), [Pietiekamība būvniecības nozarē](#) un pētījums par ēku fonda efektīvāku izmantošanu (rezultāti būs pieejami 2027. gada vidū).

- (12) Vietējās kopienas ir tās, kuras visvairāk skar dabas radītu un ar klimatu saistītu apdraudējumu un vides degradācijas negatīvā ietekme, piemēram, karstuma viļņu, māla apjoma palielināšanās un samazināšanās, plūdu, dabas ugunsgrēku vai zemestrīču biežuma un intensitātes palielināšanās, kuru saasina mijiedarbība ar citiem pārtuksnešošanās un zemes degradācijas sekmētājiem, piemēram, ģeomorfoloģiju, biodaudzveidības zudumu un ekosistēmu degradāciju, sliktu gaisa, ūdens un augsnes kvalitāti vai augsnes noslēgšanu. 2011.–2021. gada laikposmā Eiropā vairāk nekā 935 000 cilvēku dzīvoja teritorijās, kuras potenciāli apdraud upju pārplūšana¹⁶. Savvaļas teritoriju un pilsētvides saskares zona (*WUI*), kur cilvēku apdzīvotas vietas atrodas ugunsbīstamas savvaļas veģetācijas teritorijās vai to tuvumā, kļūst arvien plašāka, un tas izraisa biežākus un bīstamākus dabas ugunsgrēkus¹⁷. 2017.–2019. gada laikposmā EEZ valstīs un Apvienotajā Karalistē gadā vidēji 119 000 cilvēku dzīvoja teritorijās, kas novērtētas par izdegušām dabas ugunsgrēkos¹⁸. Lai atbalstītu vietējo noturību un gatavību krīzēm, regulatīvajos un finanšu instrumentos, kā arī ar to saistītajās mācībās un izglītībā¹⁹ valsts, vietējā un reģionālā līmenī varētu integrēt standartus par ēku²⁰ un pilsētu un lauku apvidu pielāgošanu klimata pārmaiņām, kā arī par plūdu un dabas ugunsgrēku novēršanu un gatavību tiem, par zaļajām zonām un par pilsētu ekosistēmu atjaunošanu.
- (13) Zaļajai un zilajai infrastruktūrai ir izšķiroša nozīme attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, biodaudzveidību un sabiedrības veselību. Pilsētu publiskās telpas pārdali un pārveidošanu saskaņā ar JEB vērtībām var atbalstīt ar integrētām pilsētvides reģenerācijas un ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes koncepcijām (piemēram, ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plāniem (IPMP)), kas ļauj šīs pārmaiņas īstenot, vienlaikus saglabājot piekļuvi darbvietām, pakalpojumiem un ērtībām. Ielas, pilsētu laukumi, parki un citas sabiedriskās vietas nav tikai tranzīta koridori – tie ir būtiski arī sociālajai mijiedarbībai, nonāķšanai saskarē ar dabu, labbūtībai un klimatrīcībai. Šādā pārdalē varētu iekļaut dabas takas, kas savieno pilsētu un lauku apvidus, veicinot fizisko aktivitāti un ekonomiskās iespējas reģionos, kuros vērojama iedzīvotāju skaita samazināšanās, – tādējādi tiktu uzlabota sociālā kohēzija un reģionu dzīvotspēja.

¹⁶ Sk. EVA [ziņojumu par vidi Eiropā](#), 2025.

¹⁷ Sk. [Forest Fires – Sparking firesmart policies in the EU](#).

¹⁸ Sk. EVA [ziņojumu par vidi Eiropā](#), 2025.

¹⁹ Sk. [Rokasgrāmatu par pilsētu zaļināšanas stratēģijām un dabas plāniem](#) (2025).

²⁰ Sk. [ES līmeņa tehniskos norādījumus par ēku pielāgošanu klimata pārmaiņām](#).

- (14) ES rīcībpolitikas ietver konkrētus pasākumus un rīkus nelabvēlīgā situācijā esošu un marginalizētu grupu aizsardzībai, jo īpaši saistībā ar enerģētisko un mobilitātes nabadzību, gaisa piesārņojumu, urbānās siltumsalas efektu, piekļuvi tīram dzeramajam ūdenim, sanitārijai un zaļajai un zilajai infrastruktūrai. JEB projekti veicina taisnīgumu vides un klimata jomā un vienlaikus arī stiprina sociālo iekļaušanu, sabiedrības veselību, taisnīgumu starp paaudzēm, dzimumu līdztiesību un noziedzības, arī ar dzimumu saistītas vardarbības, novēršanu.
- (15) Līdzdalība ir viens no JEB pamatprincipiem. JEB projekti, finansējums, digitālie rīki un spēju veidošana ir labi piemēri tam, kā tiek veicināta, stimulēta un atbalstīta līdzdalība un vietējā demokrātijas rīcībpolitika un prakse, jo īpaši attiecībā uz telpisko plānošanu un pilsētplānošanu un apkaimju pārveidi.
- (16) Līdzdalība pilsētvides attīstības procesos sniedz būtiskas iespējas gan kopienām, gan projektu izstrādātājiem. Iedzīvotāju, tostarp enerģētiskās nabadzības skarto vai citādi nelabvēlīgā situācijā esošo vai marginalizēto iedzīvotāju, patiesa un aktīva iesaistīšana projektu izstrādē un pārvaldībā vairo uzticēšanos demokrātiskām sistēmām un izpratni par tām, saglabā demokrātisko pārskatatbildību, stiprina sociālo struktūru un uzlabo intervences pasākumu efektivitāti. Šāda iesaiste, kurā izmanto publiskas pulcēšanās un kopizstrādes un koprades darbseminārus un rada iespēju politiskajai līdzdalībai vietējā līmenī, nostiprina projektus vietējā realitātē un novērš formālismu, veicinot noturīgu un iekļaujošu sabiedrību. Projektu izstrādātājiem šī kopienas un ieinteresēto personu iesaistīšanās var nozīmēt ātrākus atļauju piešķiršanas procesus, raitāku projektu īstenošanu un galu galā sabiedrības atbalstu un mazākus riskus.

- (17) Izmantojot tādus digitālos rīkus kā, piemēram, ES vietējo digitālo dvīņu rīkkopu, valstu digitālās telpiskās plānošanas platformas un jaunās tehnoloģijas, piemēram, progresīvus mākslīgā intelekta (MI) modeļus telpiskajam dizainam un rekonstrukcijai, tostarp lielos valodu modeļus, kas pielāgoti konkrētām ES valodām, progresīvus inženiertehniskos risinājumus, digitālos ēku žurnālus un digitālās pirmsnojaukšanas revīzijas, sabiedrības iesaiste lēmumu pieņemšanā un politikas izstrādē tiek padarīta pārredzamāka, efektīvāka un reaģētspējīgāka. Iestāžu darbības spēju stiprināšana, izmantojot esošos resursus un platformas, piemēram, savstarpējas mācīšanās iespējas un tehnisko atbalstu, nodrošina efektīvus norādījumus un atbalstu JEB vērtību un principu īstenošanā un vienlaikus izkopj kopienā balstītus risinājumus un uzlabo sabiedrības noturību.
- (18) Būvniecības nozarē būtiska problēma ir prasmju trūkums, jo īpaši attiecībā uz apritīgu un ilgtspējīgu būvniecību, renovāciju un atjaunošanu. Lai sniegtu ieguldījumu plašākos centienos paātrināt darba ņēmēju prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju būvniecības ekosistēmas ietvaros un atbalstītu tās pāreju uz tīru enerģiju, Komisija 2022. gadā izveidoja JEB ilgtspējīgas būvniecības prasmju akadēmiju. Komisija pašreizējās DFS ietvaros JEB akadēmiju paplašinās un pārveidos to par JEB pamatinfrastruktūru zināšanu valorizācijas, drošu eksperimentu un inovācijas, kā arī prasmju pilnveides jomā. JEB akadēmijas mērķis ir veicināt prasmju pilnveides darbības, spēju veidošanu un lietišķo inovāciju un tādējādi celt to zināšanu vērtību, kuras radītas JEB mehānisma ietvaros. JEB akadēmija izstrādās JEB investīciju paātrināšanas instrumentu, kura uzdevums būs privātā un apvienotā finansējuma piesaiste un šāda finansējuma piešķiršanas atvieglošana inovatīviem JEB projektiem.
- (19) Davosas deklarācijā “Ceļā uz augstas kvalitātes būvkultūru Eiropā” ir atzīti kultūras aspekti, kas saistīti ar saglabāšanu, plānošanu un būvniecību, un par politisko prioritāti ir noteikta augstas kvalitātes būvkultūra (arhitektūras un dizaina kultūra). Padomes secinājumos par kultūru, augstas kvalitātes arhitektūru un būvēto vidi kā Jaunā Eiropas “Bauhaus” iniciatīvas galvenajiem elementiem (pieņemti 2021. gada 29.–30. novembrī) dalībvalstis un Komisija tika aicinātas veicināt kultūrā balstītu, kvalitatīvu un līdzdalīgu pieeju būvētajai videi un piemērot augstas kvalitātes standartus plānošanas, projektēšanas, būvniecības, saglabāšanas, atjaunošanas, renovācijas, pārjaunošanas un adaptīvas atkalizmantošanas procesos.

- (20) JEB projekti liecina, ka mākslinieku iekļaušana tehnoloģiskajā un zinātniskajā vidē rosina paradigmu mainošu sadarbību, kas veicina inovāciju un konkrētus rezultātus. Komisijas paziņojumā “Kultūras kompass Eiropai” (pieņemts 2025. gada 12. novembrī) ir atzīts, cik svarīgi ir veicināt kopīgu arhitektūras un dizaina kultūru un investēt kvalitatīvā dzīves vidē ikvienam, izmantojot tādas iniciatīvas kā JEB. Lai gan māksliniekiem un kultūras profesionāļiem kā pārmaiņu nesējiem un novatoriem ir būtiska loma JEB vērtību interpretēšanā un īstenošanā uz vietas, viņu piesaiste un piekļuve finansējumam joprojām ir nepietiekama, jo īpaši mazām organizācijām, un neļauj pilnībā izmantot viņu redzējuma un radošo pieeju potenciālu. Problemātiska ir kultūras un radošo nozaru un industriju, kā arī mākslas, zinātnes un tehnoloģiju savstarpējā norobežotība, kas vēl jārisina, radot un atbalstot vairāk starpdisciplināras sadarbības iespēju.
- (21) No 2025. gada JEB tiek daļēji finansēts ar savu finansēšanas instrumentu, kas izveidots ar pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” stratēģisko plānu 2025.–2027. gadam, proti, ar Jaunā Eiropas “Bauhaus” mehānismu, kura mērķis ir palielināt ietekmi un pārredzamību un vienkāršot pieteikumu iesniedzēju piekļuvi. JEB mehānisms līdz 2027. gadam sniegs finansiālu atbalstu un stratēģisku satvaru JEB mērķu sasniegšanai. JEB mehānisma ceļvedī ir izklāstītas darbības un stratēģiskie virzieni 2025.–2027. gada laikposmam²¹. Pētniecības un inovācijas komponentam no pašreizējās pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” ir piešķirts aptuveni 120 miljonu EUR liels ikgadējs budžets. Papildu ieviešanas komponentam, kas koncentrējas uz izvēršanu un tehnisko palīdzību, vajadzētu spēt piesaistīt līdzīga apjoma investīcijas, un to atbalsta citas ES programmas, kā arī dalībvalstis un privātie avoti. Dalībvalstis jau tagad savās finansēšanas programmās dažādos veidos iedzīvina JEB vērtības un principus, atspoguļojot savu unikālo kontekstu, mantojumu un kopienas garu. Visas dalībvalstis JEB ir iekļāvušas vismaz vienā no savām kohēzijas politikas programmām 2021.–2027. gadam.

²¹ Ceļvedī ir sīki izklāstīts budžets, pārvaldība un galvenie pasākumi un sniegti norādījumi, kā Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un JEB ieinteresētajām personām īsteno JEB mehānismu.

(22) Pārveidojošiem projektiem ir jāpiesaista arī privātais finansējums. Lai atbalstītu būvētās vides dekarbonizāciju un aprites pārveidi, jo īpaši esošā ēku fonda renovāciju, ir nepieciešams mobilizēt privāto finansējumu un stiprināt finansējuma sistēmas. Lai Eiropas būvētās vides pārveidošanas nolūkā palīdzētu investoriem savus projektus saskaņot ar JEB vērtībām un principiem, 2024. gadā tika izstrādātas JEB investīciju pamatnostādnes. Pamatnostādnes tika izstrādātas ciešā sadarbībā starp Eiropas Komisiju un Kopējo palīdzību projektu sagatavošanai Eiropas reģionos (*JASPERS*). Ar Eiropas Parlamenta izmēģinājuma projekta ²² atbalstu, pamatojoties arī uz pieredzi, kas gūta tādās iniciatīvās kā EIP uzņēmējdarbības paātrināšanas pakalpojumi (EIP tirgus un pamatprogrammas “Apvārsnis” rezultātu platforma), Komisija izveidos konsultāciju centru – interaktīvu platformu, kas maziem projektiem, kuri meklē piekļuvi finansējumam, atvieglos sadarbības partneru piemeklēšanu no sociālās ekonomikas investoru, filantropijas organizāciju un citu privāto un publisko investoru vidus, tostarp no finanšu iestāžu un institucionālo investoru vidus, lai tādējādi uzlabotu projektu spēju piesaistīt banku finansējumu un gatavību investīcijām. Sadarbībai ar daudzpusējām attīstības bankām un valstu attīstību veicinošām bankām var būt liela nozīme, lai piesaistītu privāto kapitālu un atbalstītu JEB projektiem paredzētu investīciju plūsmu attīstību. Arī ES taksonomija ²³ palīdz investoriem apzināt vidiski ilgtspējīgus būvniecības un renovācijas projektus.

²² “Iedzīvotāju iniciatīvas virzītu vietēja un reģionāla mēroga Jaunā Eiropas “Bauhaus” projektu stimulēšana”.

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13.–43. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

(23) JEB kompass²⁴ ir vadošais satvars JEB vērtību un principu piemērošanai praksē. Lai apkopotu, analizētu un izplatītu gūto pieredzi, kā arī JEB radītos rīkus un zināšanas, ir izveidots JEB rezultātu un ietekmes centrs²⁵. Projektu izstrādātāju un lēmumu pieņēmēju vajadzībām tika izstrādāta JEB pašnovērtējuma metode²⁶, kuras uzdevums ir atvieglot to veikto pašnovērtējumu par projekta sniegumu no JEB vērtību skatpunkta. Komisija noteiks arī galvenos snieguma rādītājus (*KPI*), kuri ir viegli izmantojami JEB projektu pārveidojošās ietekmes mērīšanai un kuri attiecīgā gadījumā tiks sasaistīti ar esošajiem satvariem, un izstrādās JEB zīmi, lai veicinātu JEB projektu pamanāmību, atbalstītu dalībvalstis JEB projektu un prakses popularizēšanā un veicinātu tirgus integrāciju, ES līmenī nodrošinot standartizētu satvaru un īstenojamus kritērijus JEB projektu novērtēšanas atbalstam valsts, reģionālā un vietējā līmenī. Ja dalībvalstis minētos instrumentus izmantotu saskaņotā veidā, tam vajadzētu mazināt sadrumstalotību un administratīvo slogu un uzlabot īstenošanas konsekvenci, jo ar pārrobežu iedvesmu un labas prakses apmaiņu tiktu uzlabota konkurētspēja iekšējā tirgū, kā arī visā Eiropā noteikti un izplatīti mērogojami un atkārtojami risinājumi.

²⁴ Sk. https://new-european-bauhaus.europa.eu/tools-and-resources/use-compass_en.

²⁵ Īstenots tematiskajā blokā “HORIZON-MISS-2024-NEB-01–03: Jaunā Eiropas “Bauhaus” rezultātu un ietekmes centra izveide” un turpmākajā pasākumā “JEB centrs – II posms: ietekmes veicināšana, zināšanu pārvaldība un rezultātu uzraudzība”, pēdējais ir iekļauts pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” galvenajā darba programmā 2026.–2027. gadam, konkrētāk, tās 13. pielikumā – Jaunā Eiropas “Bauhaus” mehānisms.

²⁶ Sk. https://new-european-bauhaus.europa.eu/tools-and-resources/neb-self-assessment-method_en.

- (24) Kopā ar JEB kopienu Eiropas Komisija ir izstrādājusi atbalsta struktūras, kas veicina iesaistīšanos un sadarbību. JEB vietējās nodaļas ir pašorganizētas, vietai piesaistītas JEB kopienas locekļu grupas, kas veicina JEB īstenošanu vietējā vidē. JEB laboratorijas ir šīs iniciatīvas “ideju ģeneratori”, kurus Kopienas locekļi izveidojuši, lai kopīgi radītu, prototipētu un testētu instrumentus un risinājumus. Prioritāro jautājumu risināšanai tiek veidotas jaunas laboratorijas, un tiks izveidota JEB laboratorija cenas ziņā pieejamu mājokļu jomā, kuras uzdevums būs apkopot paraugpraksi attiecībā uz inovatīvām metodēm, piemēram, būvniecību ārpus objekta vai aditīvo ražošanu, būvētās telpas efektivitāti un mājokļu risinājumiem nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, vai inovatīviem piekļūstamības pielāgojumiem. Eiropas Komisija izveidos Eiropas Mājokļu aliansi, kurai jāklūst par sadarbības, savstarpējas mācīšanās un paraugprakses apmaiņas centru, kas apvienos visus pārvaldības līmeņus. Šī alianse veicinās sinerģijas ar JEB praktiskajiem speciālistiem un JEB kopienas locekļiem, tostarp ar JEB Mājokļu laboratoriju. Varētu tikt rastas sinerģijas starp JEB laboratorijām un valstu iniciatīvām digitālās telpiskās plānošanas un arhitektūras kvalitātes jomā.
- (25) JEB koordinācija un daudzlīmeņu pārvaldība ir attīstījusies kopā ar pašu iniciatīvu. Lai atbalstītu JEB īstenošanu valsts līmenī un koordinētu attiecīgās jomas, 2021. gadā dalībvalstis izveidoja JEB valsts kontaktpunktus (VKP). Līdz ar JEB mehānismu, kas ir izveidots ar pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” stratēģisko plānu 2025.-2027. gadam²⁷, tika izveidoti arī JEB pētniecības un inovācijas VKP. Abiem tīkliem ir būtiska nozīme JEB mehānisma sagatavošanā un īstenošanā, jo abi kopā tie pievēršas gan JEB pētniecības un inovācijas, gan ieviešanas komponentiem. Tika izveidots arī īpašs tīkls, kas atbalsta vadošās iestādes, kuras JEB īsteno kohēzijas politikas satvarā²⁸. Tomēr, lai nodrošinātu saskaņotību un lielāku ietekmi, ir jāuzlabo koordinācija un sinerģijas starp dažādajiem tīkliem.

²⁷ Sk. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/strategic-plan_en.

²⁸ JEB *Peer2Peer (P2P)* kopiena veicina paraugprakses un zināšanu apmaiņu par JEB starp vadošajām iestādēm un citām attiecīgajām struktūrām:
<https://futurium.ec.europa.eu/en/regio-peer-2-peer-communities/new-european-bauhaus>.

- (26) JEB iedvesmo arī trešās valstis, un plašāka starptautiskā sadarbība var veicināt zināšanu un labas prakses apmaiņu. Komisija un ES delegācijas trešās valstīs sadarbojas, lai veicinātu JEB pieejas izmantošanu ārpus ES, jo īpaši, veidojot JEB akadēmijas centrus ārpus ES. Konkrētāk, JEB ir sniedzis atbalstu ilgtspējīgai un iekļaujošai Ukrainas atjaunošanai. Izmantojot tādas ES programmas kā *LIFE*, “Apvārsnis Eiropa” un *Interreg*, JEB ir ļāvis īstenot tādus projektus kā apritīga paneļu ēku renovācija Čerņihivā, ilgtspējīgas zemes izmantošanas iniciatīvas *Interreg Danube* ietvaros un zaļā pilsētu atjaunošana Melnās jūras baseinā. JEB laboratorijas un balvas veicina inovāciju un līdzradīšanu; starp tām var minēt Nākotnes skolu Ukrainai un Publiskās infrastruktūras laboratoriju. Ukrainas ieinteresētās personas un iestādes ir izrādījušas arvien lielāku interesi par JEB pieejas pārņemšanu savās atjaunošanas iniciatīvās, un būtu jāpieliek lielākas pūles, lai tās atbalstītu. Papildu atbalsts no Komisijas un ES dalībvalstīm ļautu minētajām personām un iestādēm kopā ar vietējām kopienām paātrināt to īstenoto ilgtspējīgu un iekļaujošu atjaunošanu un aizsargāt materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu.
- (27) Ar JEB saistīto progresu Komisija galvenokārt uzraudzīs, apmainoties ar informāciju ar JEB VKP. Komisija plāno atbalstīt dalībvalstis JEB īstenošanā valsts līmenī un 2025. gada 16. decembrī pieņemtajā Komisijas paziņojumā²⁹ ir paziņojusi par atbalsta darbībām un nākotnes prioritātēm. JEB šīs prioritātes pārvērš taustāmos ikdienas dzīves uzlabojumos, kuri atbalsta labāku apkaimes projektēšanu, veselīgāku vidi un iekļaujošākas, zaļākas un klimatam labāk pielāgotas sabiedriskās vietas.

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

²⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jaunais Eiropas “Bauhaus”: no redzējuma līdz īstenošanai” (COM(2025) 1026).

1. GALVENĀS JEB VĒRTĪBAS UN PRINCIPI

- a) Dalībvalstīm tiek ieteikts attiecīgā kompetences līmenī un saskaņā ar subsidiaritātes principu iekļaut Jaunā Eiropas “Bauhaus” vērtības un principus savās attiecīgajās rīcībpolitiskās un finansēšanas instrumentos, kas saistīti ar apkaimēm un plašāku būvēto vidi, tostarp attiecīgā gadījumā ar infrastruktūru. Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta no veiksmīgiem projektiem, iniciatīvām un pārvaldības struktūrām, dalībvalstis tiek mudinātas īstenot stratēģisku pieeju JEB valsts, vietējā un reģionālā līmenī, apzinot attiecīgos dalībniekus vai ieinteresētās personas un tīklus, kuri būtu jāiesaista;
- b) dalībvalstis tiek mudinātas izmantot un popularizēt JEB akadēmijas nodrošinātos atbalsta rīkus, kā arī JEB zīmi, lai tādējādi veicinātu būvētās vides un citu nozaru pārveidi, kas ir cenas ziņā pieejama, ilgtspējīga un kvalitatīva, vienlaikus ievērojot valstu kompetences un teritoriālo daudzveidību, nolūkā veicināt metožu, prakses un inovatīvu pieeju apmaiņu visā Eiropā;
- c) visas trīs vērtības – ilgtspēja, iekļautība un estētika – būtu jāskata integrētā veidā.

2. UZLABOT BŪVĒTĀS VIDES ILGTSPĒJU

Dalībvalstīm tiek ieteikts:

- a) veicināt tādu būvēto vidi, kas ir tīra, apritīga, klimatneitrāla, klimatnoturīga, ar augstu energoefektivitāti un ūdensefektivitāti un kas ir dabai labvēlīga, un tādējādi atbalstīt cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus mājokļus:
 - 1) apsverot iespēju izmantot publisko iepirkumu kā instrumentu, ko var stratēģiski izmantot, lai veicinātu inovatīvu, ilgtspējīgu, apritīgu, sociāli taisnīgu un kultūras ziņā sensitīvu arhitektūru, ēku renovāciju un izmaksu ziņā efektīvu būvniecību, kā arī lai veicinātu līdzdalīgu un taisnīgu pilsētplānošanu, kā arī ainavu un arhitektūras projektu konkursus;

- 2) ēku būvniecībā un renovācijā piemērojot visa aprites cikla oglekļa pieeju, kura būs izklāstīta Komisijas norādījumos, lai ar saskaņota Savienības satvara un metodikas palīdzību ³⁰ atbalstītu pasākumus ³¹, kas paredz efektīvi samazināt visa aprites cikla oglekļa emisijas ēku sektorā, kā arī tā vidisko pēdu, ņemot vērā ES taksonomijas vides mērķus;
- 3) savās attiecīgajās valsts, reģionālajās un vietējās stratēģijās vai plānos, kas attiecas uz ēkām, par prioritāti nosakot pieejamību cenas ziņā un ilgtspēju, aprites ekonomiku, attiecīgā gadījumā renovāciju, nevis nojaukšanu, modulāro un reversīvo būvniecību, energosniegumu, kā arī iekštelpu gaisa kvalitāti, dabisko apgaismojumu un ventilācijas sistēmu veiktspēju, oglekļa ilgtermiņa uzglabāšanu un klimatnoturību, lai tādējādi samazinātu ietekmi uz pilsētu biodaudzveidību un zemi, it īpaši, pievēršoties nelabvēlīgā situācijā esošām māsaimniecībām un attiecīgā gadījumā prioritāti piešķirot arhitektūras kvalitātei un ūdens resursu izmantošanas sniegunam;
- 4) veicinot to, ka jaunas ēkas, kā arī tās, kurās veic nozīmīgu renovāciju, tiek projektētas un sagatavotas, ja tas ir tehniski iespējams, viedai iekštelpu gaisa kvalitātes un ūdens un elektroenerģijas mērīšanai un apsaimniekošanai, jo īpaši saistībā ar vislielāko patēriņu un visbūtiskākajiem izmantošanas veidiem, nodrošinot sadarbību ar energotīkliem, lai tādējādi nodrošinātu ūdens un enerģijas ietaupījumus ³², kā arī ilgtspējīgas mobilitātes infrastruktūru;

³⁰ Sk. Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2025/xxxx, ar ko groza III pielikumu Direktīvai (ES) 2024/1275 par Savienības satvaru aprites cikla globālās sasilšanas potenciāla nacionālajam aprēķinam. C(2025) 8723 - PE/2025/8966.

³¹ Šādu pasākumu piemērus sk. 11. apsvērumā.

³² Saskaņā ar [Komisijas Ieteikumu “Ūdensefektivitāte pirmajā vietā: pamatprincipi”](#).

- 5) pārskatot, kā stimuli varētu būtiski veicināt iekštelpu gaisa kvalitāti, dabisko apgaismojumu un ventilāciju, kā arī ūdensresursu noturību, ūdensefektivitāti un energoefektivitāti un ūdens pietiekamību un energopietiekamību, tostarp lietusūdens atkalizmantošanu;
 - 6) nodrošinot turpmāku resursu izmantošanu apritīgā veidā visā būvētajā vidē, šajā sakarā ņemot vērā tās izejmateriālu patēriņu un samazinot tās ietekmi uz Savienības vides un klimata mērķiem;
- b) saskaņīgi ar ES Bioekonomikas stratēģiju izstrādāt risinājumus, kas konkurētspējīgas, apritīgas un ilgtspējīgas bioekonomikas nozares neizmantoto potenciālu atraisītu, atbalstot pieņemšanu tirgū un ieviešanu un iekšējā tirgus netraucētu darbību darbvietu radīšanas un izaugsmes labā, jo īpaši attiecībā uz būvēto vidi un tekstilizstrādājumiem:
- 1) attiecīgā gadījumā izskatīt iespēju, kā tirgi un nodokļi nodrošina pienācīgus stimulus ilgtspējīgai ražošanai un patēriņam, kas atbalstītu pienācīgu pāreju no fosilo materiālu izmantošanas uz apritīgu biobāzētu materiālu un tīru resursu izmantošanu, tādējādi atbalstot aprites ekonomiku;
 - 2) novērtējot, kā un vai publiskais iepirkums tiek izmantots, lai radītu tirgus iespējas atbalstīt ilgtspējīgu biobāzētu arhitektūru un būvniecību, un tīras tehnoloģijas un resursus saskaņā ar pašreizējiem ES centieniem vienkāršošanas un racionalizēšanas jomā ³³;

³³ Saistībā ar pašlaik notiekošo ES publiskā iepirkuma direktīvu pārskatīšanu paredzēts 2026. gada vidū iesniegt tiesību akta priekšlikumu.

- 3) apzinot un novēršot regulatīvos šķēršļus un citus šķēršļus tādu inovatīvu būvniecības metožu un materiālu ienākšanai tirgū kā mazoglekļa un ilgtspējīgi biobāzēti materiāli, būvniecība ārpus objekta un aditīvā ražošana būvniecībā, tostarp energoefektīvs aprīkojums, un ar Eiropas Bioekonomikas regulatoru un novatoru foruma un Augsta līmeņa būvniecības foruma starpniecību informējot Eiropas Komisiju par tirgus sadrumstalotību, ko radījis valstu noteikumu un interpretāciju atšķirīgums un ES noteikumu pretrunīgums, vienlaikus nodrošinot, ka materiāli ir piemēroti to paredzētajam izmantojumam un apstākļiem, kādos tos paredzēts izmantot, jo tie atbilst attiecīgajiem ES standartiem ³⁴ un valstu būvnormatīviem;
- c) telpiskās plānošanas un attīstības lēmumos par prioritāti noteikt un stimulēt efektīvu būvētās vides izmantošanu, lai varētu piedāvāt vairāk sociālo mājokļu un cenas ziņā pieejamu mājokļu un veicinātu pilsētu zaļo infrastruktūru, ja iespējams, izvairoties no urbānās izplešanās un nabadzības koncentrācijas konkrētās vietās, novēršot klimata riskus un veicinot iekļaujošas apkaimes un to atdzīvināšanu, ņemot vērā vēsturiskās ēkas un kultūras mantojumu, degradētu teritoriju atkalizmantošanu un risinājumus ilgtspējīgai publiskai un privātai mobilitātei, tostarp lauku apvidos, jo īpaši:
- 1) kartējot neapdzīvotās un nepietiekami izmantotās ēkas un to piemērotību pietiekamības pasākumiem un darot šo informāciju pieejamu kompetentajām iestādēm un būvniecības nozares dalībniekiem un sabiedrībai; stimulējot neapdzīvotu ēku pārveidošanu par cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un kvalitatīviem mājokļiem, ko panāk, veicot būvēto telpu renovāciju, paplašināšanu, pārjaunošanu, izmantojuma maiņu vai pielāgošanu mājāsaimniecību mainīgajām vajadzībām; izpētot nepietiekami izmantoto mājokļu potenciālu ilgtspējīgi attīstīt pilsētvidi lauku rajonos ar tādu pasākumu palīdzību, kuru mērķis ir uzlabot minēto mājokļu pieejamību cenas ziņā, piekļūstamību un savienojamību;

³⁴ Eirokodeksi, kā arī saskaņotas tehniskās specifikācijas un Eiropas novērtējuma dokumenti saskaņā ar Būvizstrādājumu regulu.

- 2) attiecīgā gadījumā un ja iespējams, racionalizējot un paātrinot zonējuma un būvniecības atļauju piešķiršanas procedūras, jo īpaši attiecībā uz ēku renovāciju, vertikālo paplašināšanu un ilgtspējīgu pārjaunošanu, kas spēj palielināt mājokļu piedāvājumu, tostarp, apmainoties ar labu praksi starp dalībvalstīm;
 - 3) veicinot tādas JEB labās prakses un plānu attīstīšanu, piemēram, attiecībā uz mājokļu noturīgumu, kurus Komisija izstrādās, izmantojot digitālu katalogu, kā arī attiecībā uz ilgtspējīgu pilsētvides attīstību;
- d) virzīt uz priekšu tās JEB vērtības un principus, ar ko sekmē telpisko plānošanu, lai tādējādi stiprinātu apkaimju un kopienu krīzsagatavotību un to noturību pret klimata pārmaiņu un vides degradācijas izraisītiem veselības riskiem un dabas katastrofām, kā arī pret ģeopolitiskiem apdraudējumiem (tostarp hibrīddraudiem), jo īpaši:
- 1) telpiskās projektēšanas un kultūrā un kultūras mantojumā balstītu risinājumu ietvaros veicinot katastrofu un krīžu novēršanu, sagatavotību tām un atjaunošanu pēc tām, piemēram, integrētu dabas ugunsgrēku pārvaldību, jo īpaši savvaļas teritoriju un pilsētvides saskares zonā, erozijas kontroli, plūdu un zemestrīču riska pārvaldību, pielāgošanos ekstremālām temperatūrām un skarto teritoriju atvēršanu ilgtspējīgā veidā;
 - 2) integrējot dabā balstītus risinājumus un dabas atjaunošanu, kultūrā un mantojumā balstītus risinājumus, noturību ūdensresursu, zemes un biodaudzveidības saglabāšanas jomā;
 - 3) veicinot ūdensresursu ziņā noturīgu dizainu un infrastruktūru, tostarp, izmantojot dabā balstītus risinājumus, lietusūdens apsaimniekošanu un adaptīvus pasākumus pret sausumu un plūdiem, lai aizsargātu sabiedrības veselību, ekosistēmas un apdzīvojamību ilgtermiņā, jo īpaši neaizsargātās lauku un piekrastes teritorijās;
 - 4) stiprinot teritoriālo noturību pret ģeopolitiskiem apdraudējumiem, tostarp, nodrošinot kritiskās infrastruktūras uzticamību un būtisku vietējo funkciju nepārtrauktību, vienlaikus veicinot integrētu telpisko plānošanu;

- 5) veicinot riska apzināšanos un saziņu, kā arī proaktīvu pārvaldības pieeju, lai uzlabotu sabiedrības noturību;
- 6) veicinot pilsētu zaļās zonas un koku vainagu projekcijas izplatības novērtēšanu dažādās pilsētās un citās pilsētapmetnēs, lai izvērtētu, kā plānotā turpmākā attīstība pilsētas zaļo zonu un dabai labvēlīgus pasākumus aktīvi integrēs ēkās un infrastruktūrā dažādās vietās un reģionos, tādējādi sekmējot pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu, biodaudzveidību un veselīgāku vidi;
- 7) apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp apdrošinātājiem, lai mainīgo klimatisko un vides apstākļu atspoguļošanas nolūkā pārskatītu praksi, kuras pamatā ir princips “atjaunot, kāds bija”, vienlaikus saglabājot vietējo identitāti un mantojumu;
- 8) izpētot finansēšanas instrumentu jomā pieejamos pasākumus, lai tādējādi palīdzētu mazināt klimata pārmaiņu un vides degradācijas radīto negatīvo ietekmi uz veselību, tostarp karstuma iedarbību, gaisa, augsnes, trokšņa un gaismas piesārņojumu, kā arī zaļo zonu nepieejamību, un īpašu uzmanību pievēršot nesamērīgi lielajai jutīgu iedzīvotāju un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu pakļautībai šiem riskiem;
- 9) sekmējot savstarpēji savienotu dabas taku attīstīšanu starp vietām lauku apvidos, lai veicinātu fizisko aktivitāti, radītu atpūtas iespējas un novērstu iedzīvotāju skaita samazināšanos, radot ieņēmumu plūsmas no tūrisma un vietējiem pasākumiem un tādējādi atbalstot iekļaujošu un ilgtspējīgu teritoriālo attīstību;

- e) stimulēt digitālu apritīguma un energoefektivitātes risinājumu izmantošanu konkurētspējīgai pārejai uz tīru enerģiju, jo īpaši:
- 1) sinerģijā ar Digitālās desmitgades politikas programmu veicinot tādu rīku īstenošanu kā digitālā produkta pase, energosnieguma sertifikāti, digitālās būvatļaujas, digitālie ēku žurnāli, digitālie pirmsnojaukšanas auditi un citi oglekļa aprites cikla un materiālu izsekošanai paredzēti digitālie risinājumi un veicinot tādas kopīgas digitālās infrastruktūras un rīku izmantošanu, kas atbalsta uz datiem balstītu lēmumu pieņemšanu viedā pilsētplānošanā, enerģētikā, mobilitātē un ūdens resursu apsaimniekošanā;
 - 2) popularizējot integrētus digitālos principus, kas ietver piekļūstamību, sadarbību un energoefektīvas, materiālu un ūdens izmantošanas ziņā efektīvas IKT pieejas pilsētplānošanā, un arī atbalstot vienkāršošanu ar digitālu rīkkopu, kura ietver modelētu atļauju piešķiršanu, atbilstību noteikumiem un vienreizēju ziņošanu, vienlaikus ievērojot valstu kompetenci telpiskās plānošanas un pilsētplānošanas jomā.

3. VAIROT LĪDZDALĪBU, VIETĒJO DEMOKRĀTIJU UN DIGITĀLOS KOPIZSTRĀDES RĪKUS ILGTSPĒJĪGĀ PILSĒTU UN APKAIMJU ATTĪSTĪBĀ

Dalībvalstīm tiek ieteikts:

- (a) JEB rezultātu un ietekmes centra ³⁵ iestrādes izmantot, lai JEB projektu rezultātus, raugoties no lietotāju perspektīvas, pakāpeniski integrētu sabiedrisko vietu un koplietošanas zonu, tostarp ilgtspējīgas mobilitātes, telpiskajā projektēšanā un/vai pārveidošanā un atbalstītu un veicinātu energoapgādes, materiālu un ūdens izmantošanas ziņā informētas kopienas, iedzīvotāju vadītas renovācijas un tīras enerģijas koplietošanas iniciatīvas, tādējādi iespēcinot vietējos dalībniekus un veicinot iekļaujošus, kopienas virzītus risinājumus, kā arī pienācīgus apstākļus, lai novērstu ģentrifikācijas negatīvos aspektus;

³⁵ Īstenots tematiskajā blokā “HORIZON-MISS-2024-NEB-01–03: Jaunā Eiropas “Bauhaus” rezultātu un ietekmes centra izveide” un turpinošajā pasākumā “JEB centrs – II posms: ietekmes veicināšana, zināšanu pārvaldība un rezultātu uzraudzība”, pēdējais ir iekļauts pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” galvenajā darba programmā 2026.–2027. gadam, konkrētāk, tās 13. pielikumā – Jaunā Eiropas “Bauhaus” mehānisms.

- b) popularizēt JEB projektus un politikas praksi, lai vietējo demokrātiju, iekļautību un līdzdalību pilsētplānošanā un apkāmes attīstībā stiprinātu, atbalstot inovatīvas un kopīgi radošas pieejas kopienas iesaistei apkāmes līmenī, un tādējādi palīdzētu demokrātijas vairoga īstenošanā uz vietas;
- c) veicināt tīklu veidošanu, tostarp, izmantojot JEB vietējo nodaļu sadarbību ar vietējām iestādēm un attiecīgajiem dalībniekiem, lai tādējādi stiprinātu apkaimju noturību, palielinātu kopienu informētību un kopīgi izstrādātu kopienas virzītus risinājumus, tostarp, izmantojot digitālos rīkus un zinātnisko metodoloģiju, piemēram, uz scenārijiem balstītu analīzi;
- d) apspriesties ar personām ar invaliditāti un vecāka gadagājuma cilvēkiem un iesaistīt viņus, lai atbalstītu neatkarīgu dzīvi un iekļaušanu kopienā, un integrētas piekļūstamības risinājumus;
- e) aktīvi iesaistīt jauniešus iekļaujošu un jauniešiem draudzīgu sabiedrisko vietu un koplietošanas zonu veidošanā;
- f) veicināt sieviešu jēgpilnu iesaisti un dzimumsensitīvas pieejas integrēšanu sabiedrisko vietu un apkaimju projektēšanā un attīstībā ar mērķi sekmēt iekļaujošu un drošu vidi;
- g) veicināt ģimenēm draudzīgu pieeju zonu projektēšanā un attīstīšanā, lai nodrošinātu ģimeņu drošību, labbūtību un komfortu, tādējādi stiprinot ģimeņu apņemšanos izvēlēties videi draudzīgus risinājumus;
- h) stiprināt attiecīgo iestāžu darbības spējas sniegt efektīvus norādījumus un atbalstu, kas palīdz uzzināt par JEB vērtībām un principiem un to, kā izmantot JEB rīkus un norādījumus par JEB finansēšanas instrumentiem. Šajā nolūkā izmantot Eiropas Komisijas piedāvātās iespējas, piemēram, šādas:

- 1) ES vietējo digitālo dvīņu rīkkopa un vietējie digitālie rekonstrukcijas risinājumi;
- 2) tehniskā atbalsta instruments (TAI) ³⁶;
- 3) Publiskās pārvaldes iestāžu sadarbības apmaiņa (*PACE*) ³⁷;
- 4) mācīšanās no līdzbiedriem un iespējas, ko piedāvā:
 - kohēzijas politika, kuru – jo īpaši *REGIO P2P* JEB kopienas ietvaros – izmanto, lai vadošo iestāžu un citu attiecīgo struktūru lokā apmainītos ar labu praksi un zināšanām par JEB un lai JEB kontekstā veicinātu turpmākas investīcijas saskaņā ar 2021.–2027. gada kohēzijas politikas programmām;
 - Eiropas pilsētiniiciatīvas spēju veidošanas atzars, kas pilsētas un vadošās iestādes atbalsta JEB vērtību un principu integrēšanā ilgtspējīgas pilsētvides attīstības stratēģijās;
 - darbība “Ieguldījums JEB mehānisma īstenošanā ar pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” Jaunā Eiropas “Bauhaus” pētniecības un inovācijas un Jaunā Eiropas “Bauhaus” valstu kontaktpunktu atbalstu” ³⁸;
 - ES Līdzdalīgās un delibēratīvās demokrātijas kompetenču centrs ³⁹ un ar to saistītais valstu references centru tīkls, kā arī kopīgas platformas un forumi labas prakses apmaiņai, lai mācītos un novērstu neveiksmes.

³⁶ Sk. [Tehniskā atbalsta instruments \(TAI\)](#).

³⁷ Sk. [TSI 2026 – PACE – Publiskās pārvaldes iestāžu sadarbības apmaiņa – Reformu atbalsts](#).

³⁸ Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” galvenās darba programmas 2026.–2027. gadam 13. pielikums “Jaunā Eiropas “Bauhaus” mehānisms”.

³⁹ [ES Līdzdalīgās un delibēratīvās demokrātijas kompetenču centrs](#).

4. IZGLĪTĪBAS, MĀCĪBU, MĀKSLAS UN KULTŪRAS PĀRVEIDOJOŠO SPĒKU IZMANTOT PĀREJAI UZ TĪRU ENERĢIJU

Dalībvalstīm tiek ieteikts:

- a) atzīt un atbalstīt mākslinieku, kultūras jomas darbinieku un radošo profesionāļu un kultūras vadītu eksperimentu līdzdalību kultūras dzīvē un ieguldījumu, kuru dod šāds inovācijas, vietējās attīstības un netradicionālās domāšanas spēks, kas spēj virzīt pāreju uz tīru enerģiju (saskaņā ar principiem, kas minēti Padomes ES darba plānos kultūras jomā un Eiropas Kultūras kompāsā), kā arī popularizēt JEB iespējas kultūras un radošajās nozarēs;
- b) attiecīgā gadījumā apsvērt gaidāmo Komisijas iniciatīvu stiprināt Eiropas kultūras galvaspilsētas, atzīstot sinerģijas ar JEB vērtībām un principiem;
- c) integrēt vērtības, kas paustas 2018. gada Davosas deklarācijā “Ceļā uz augstas kvalitātes būv kultūru Eiropā”⁴⁰, lai saglabāšanas, plānošanas un būvniecības kultūras aspektus iekļautu attiecīgajās nacionālajās stratēģijās. veikt turpmākus pasākumus saistībā ar Padomes 2021. gada secinājumiem par kultūru, augstas kvalitātes arhitektūru un būvēto vidi kā Jaunā Eiropas “Bauhaus” iniciatīvas galvenajiem elementiem, šajā sakarā JEB vērtības un principus integrējot valstu rīcībpolitikā, ar ko reglamentē arhitektūru un būvēto vidi;
- d) veicināt un vajadzības gadījumā atgūt tradicionālās zināšanas un amatniecības prasmes, jo īpaši kultūras mantojuma vērtības celšanā un aizsargāšanā, un iedvesmot inovācijas, kas spēj savienot pagātnes un mūsdienu tehnoloģijas un iesaistīt kultūras un radošās nozares;
- e) popularizēt JEB ceļu iniciatīvas *DiscoverEU* ietvaros;
- f) attiecīgā gadījumā informēt par mācību programmām un citiem izglītojošiem pasākumiem, lai palielinātu skolēnu un studentu informētību par JEB vērtībām un principiem.

⁴⁰ Sk. <https://davosdeclaration2018.ch/en/>.

5. UZLABOT ZINĀŠANAS, INOVĀCIJAS SPĒJAS UN PRASMES, IZMANTOJOT JEB AKADĒMIJAS RĪKUS UN INICIATĪVAS

Dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) attiecīgā gadījumā veicināt ar JEB akadēmijas vai citu ES finansētu instrumentu, piemēram, Eiropas universitāšu alianšu, starpniecību radīto zināšanu, inovācijas rīku un izglītības un mācību programmu ieviešanu, lai atbalstītu pāreju uz ilgtspējīgu būvniecības ekosistēmu un tīriem risinājumiem, kā arī attiecīgā gadījumā paplašināt JEB akadēmijas centru klātbūtni visās dalībvalstīs pēc tam, kad ir novērtēts, vai tas ir būtiski to ieinteresētajām personām;
- b) attiecīgā gadījumā veicināt JEB pētniecības un akadēmisko sadarbību un sadarbību starp studentiem dažādās jomās, kas saistītas ar būvēto un dabisko vidi, pamatojoties uz starpdisciplināru pieeju un veicinot sociālās un humanitārās zinātnes, kā arī neformālas zināšanas;
- c) ja iespējams, atbalstīt Komisiju tādu JEB projektu kartēšanā, kas īstenoti, izmantojot dažādus ES, valsts, vietējos vai reģionālos finansēšanas instrumentus, arī tos, uz kuriem attiecas dalītā pārvaldība, un labas prakses apmaiņā, un, ja iespējams, atbalstīt Komisiju tādu *KPI* izstrādē, ar kuriem mēra JEB projektu pārveidojošo ietekmi un to sniegtos ieguvumus ilgtspējīgai izaugsmei un labklājībai, un attiecīgā gadījumā integrēt tos savā rīcībpolitikā un darbībās;
- d) apsvērt iespēju JEB vērtības un principus integrēt tādu valsts un reģionālo stratēģiju izstrādē un īstenošanā, ar kurām novērš prasmju trūkumu, un arī plaša mēroga un reģionālajās prasmju partnerībās saskaņā ar Prasmju pilnveides paktu, jo īpaši Būvniecības plaša mēroga partnerībā;
- e) attiecīgā gadījumā atbalstīt un veicināt ar JEB saistītas profesionālās izglītības un apmācības (PIA), kā arī pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides programmas, jo īpaši tās, kas jau izstrādātas ar EIT un *Erasmus+* starpniecību;
- f) veicināt integrētu telpisko plānošanu un krīzsagatavotību, šajā sakarā veidojot spējas ar visām kompetentajām iestādēm, un attiecīgā gadījumā apsvērt augstākās izglītības un arodmācību vajadzībām paredzētus mācību moduļus.

6. PALIELINĀT INFORMĒTĪBU UN IESAISTI ATTIECĪBĀ UZ JEB UN TĀ KOPIENU

Dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) projektu atbalstīšanā ņemt vērā JEB zīmi, ko izstrādās un izmēģinās Eiropas Komisija;
- b) atbalstīt Komisiju tās centienos paplašināt un dažādot JEB kopienu un sadarbības ar savas valsts JEB kopienas locekļiem, lai izprastu un atbalstītu viņu vajadzības un priekšlikumus un attiecīgā gadījumā radītu sinerģijas, tostarp ar attiecīgām valsts un reģionālām darbībām, arī palielinot informētību par JEB iniciatīvu un iespējām, ko tā sniedz akadēmiskajām aprindām, profesionāļiem, tostarp profesionālajām apvienībām, nozarei, pilsoniskajai sabiedrībai un publiskajām iestādēm;
- c) ja iespējams, iedibināt nacionālas JEB godalgas vai JEB kategorijas attiecīgajām valsts godalgām, kas darbotos sinerģijā ar ES JEB balvām;
- d) palielināt informētību un mudināt attiecīgās ieinteresētās personas dalībvalstīs piedalīties JEB festivālā, kas notiek reizi divos gados, un veicināt valsts, reģionālo vai vietējo satelītpasākumu organizēšanu visās dalībvalstīs.

7. UZLABOT PIEKĻUVI FINANSĒJUMAM UN INVESTĪCIJĀM

Dalībvalstis tiek aicinātas:

- (a) apsvērt JEB mehānismu gan saistībā ar tā pētniecības un inovācijas, gan ieviešanas komponentiem, palielinot visu attiecīgo ieinteresēto personu un potenciālo saņēmēju informētību, palīdzot tiem piedalīties un sniegtot atgriezenisko saiti Komisijai par to, kā šo mehānismu uzlabot; paredzēt un ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp Komisiju, turpināt apspriest iespējamu ilgtspējīgu JEB finansējumu;
- (b) izpildīt saistības JEB īstenošanas kohēzijas politikas programmās. To var panākt, izsludinot konkrētus uzaicinājumus par JEB īstenošanu attiecīgajās politikas jomās saskaņā ar neseno vidusposma pārskatīšanu, tostarp, maksimāli palielinot privātās investīcijas ar JEB teritoriālās attīstības modeļa (JEB TAM) finanšu instrumenta starpniecību; kohēzijas politikas programmas izmantot īpaši tam, lai katrā dalībvalstī izveidotu vienu JEB bāku;

- (c) veicināt privāto investīciju mobilizēšanu JEB projektos, tostarp, attiecīgā gadījumā izmantojot tādus finanšu instrumentus kā, piemēram, garantijas, apvienoto finansējumu, koncesionālus aizdevumus un riska dalīšanas mehānismus;
- (d) veicināt sadarbību ar daudzpusējām attīstības bankām, valsts attīstību veicinošām bankām un finanšu iestādēm, lai uzlabotu projektu sagatavošanu, piesaistītu privāto kapitālu un atbalstītu pārejas finansējuma risinājumu ieviešanu.

8. NODROŠINĀT EFEKTĪVU JEB DAUDZLĪMEŅU PĀRVALDĪBU UN JEB VALSTU KONTAKTPUNKTU CENTRĀLO LOMU

Dalībvalstīm tiek ieteikts:

- a) pamatojoties uz valstu kontaktpunktiem (VKP) paredzētajām pamatnostādnēm, kuras tika izstrādātas 2025. gadā, veicināt JEB VKP atbalstošo un koordinējošo lomu JEB pārvaldībā valsts līmenī, kā arī īstenot tā sadarbību ar visām attiecīgajām ministrijām un esošajiem koordinācijas mehānismiem un sinerģijā ar gaidāmo ES Mājokļu aliansi atbalstīt to spējas, lai nodrošinātu JEB pieejas saskaņotību un integrāciju. Kopā ar Komisiju precizēt JEB VKP pamatuzdevumu definīciju un vajadzības gadījumā noteikt ar konkrēto valsti saistītus papildu uzdevumus. apsvērt iespēju turpināt praksi papildus attiecīgajām sanāksmēm rīkot JEB valstu kontaktpunktu sanāksmi;
- b) veicināt JEB starpnozaru un daudzlīmeņu pārvaldību valsts līmenī, pamatojoties uz esošo labo praksi un koordinējot un integrējot JEB vērtības un principus ar JEB saistītā finansējuma un politikas iniciatīvu plānošanā un īstenošanā; veicināt koordināciju un sadarbību starp JEB VKP un citiem attiecīgiem tīkliem, jo īpaši pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” (2021. –2027. gads) JEB pētniecības un inovācijas VKP, programmas *LIFE* VKP, attiecīgajām pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” partnerībām un kohēzijas politikas vadošajām iestādēm;

- c) popularizēt JEB pieeju un rīkus savā attiecīgajā starptautiskajā saziņā, piemēram, attiecīgajās Apvienoto Nāciju Organizācijas programmās, aģentūrās un iniciatīvās, kā arī saziņā ar trešām valstīm, un nodrošināt, ka JEB veicina attiecīgo starptautisko mērķu un saistību īstenošanu ⁴¹. Jo īpaši atbalstīt ilgtspējīgu un iekļaujošu Ukrainas atjaunošanu, izmantojot izmēģinājuma projektus un demonstrējumus, kas domāti, piemēram, skolām, sabiedriskām vietām, dabas un kultūras mantojuma aizsardzībai un aprites atjaunošanai, zināšanu radīšanu un apmaiņu, kā arī nostiprināt gaidāmo JEB akadēmijas centru Ukrainā, kas paredzēts kā kompetences un atbalsta centrs ieinteresētajām personām un vietējām iestādēm spēju veidošanai un inovatīvu atkārtojamu risinājumu kopīgošanai.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs/priekšsēdētāja*

⁴¹ Jo īpaši, ilgtspējīgā un iekļaujošā pilsētplānošanā ņemt vērā 11. IAM, ANO Dzīvotņu rezolūciju 2/6 “IAM lokalizēšana” un ANO Vides programmas Rezolūciju 7/2 “Ar sporta palīdzību veicināt ilgtspējīgus risinājumus noturīgai planētai”.